



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Pavla Molka (soudce zpravodaj) a soudců Petra Mikeše a Kateřiny Kopečkové v právní věci žalobce: **Bc. M. H.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 11. 2024, č. j. 10.04.-000086/24-0004, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2025, č. j. 5 A 8/2025-24,

t a k t o :

Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem nynějšího řízení je kasační přezkum usnesení o částečném osvobození žalobce od soudních poplatků.

[2] Žalovaná rozhodnutím uvedeným v záhlaví žalobci neurčila advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a to k podání ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) ze dne 29. 7. 2024, č. j. 27 Co 169/2024-378.

[3] Žalobce se proti rozhodnutí žalované bránil žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Zároveň požádal o osvobození od soudních poplatků. Této žádosti městský soud částečně vyhověl usnesením uvedeným v záhlaví, jehož výrokem I. žalobce osvobodil v rozsahu 90 % a výrokem II. jej vyzval k zaplacení zbývajících částí soudního poplatku ve výši 300 Kč.

[4] Žalobce odkazoval na některá předchozí usnesení městského soudu, kterými byl plně osvobozen od hrazení soudních poplatků, protože neměl žádné příjmy kromě příspěvku na bydlení a na živobytí, a tvrdil, že se jeho finanční situace nezměnila.

[5] Městský soud dospěl k závěru, že finanční situace žalobce není natolik výjimečná, aby sama o sobě v nynějším řízení vedla k jeho plnému osvobození od soudních poplatků. Městský soud zohlednil, že žalobce hradí členské příspěvky spolku MaSON z.s. (200 Kč) za internet a platí za telefon (184 Kč měsíčně). Městský soud přihlédl i k tomu, že žalobcovy dluhy tvoří mimo jiné pořádkové pokuty uložené Okresním soudem v Mělníku, které postupně splácí. Žalobce je navíc spoluvlastníkem tří nemovitostí a také členem bytového družstva a nositelem nájemního práva k bytu.

[6] Městský soud nepominul ani to, že pořádkové pokuty, které tvoří část žalobcova dluhu, jsou uloženy za hrubě urážlivá podání soudu. Proti jedné z těchto pokut chce také brojit výše uvedenou ústavní stížností. Soudu je také známo mnoho dalších řízení, která žalobce vede a žádá v nich o osvobození od soudních poplatků. Žalobce nemůže bez jakéhokoli příspěvku ze své strany na sebe vršit několik řízení, jimiž usiluje o zcela bezplatné služby civilních a správních soudů a advokátů, které určuje žalovaná.

[7] Městský soud proto dospěl k závěru, že v dané věci nebylo namísto žalobce plně osvobodit od placení soudních poplatků. Soudní poplatek má kromě funkce fiskální i funkci motivační. Má totiž donutit účastníky řízení zvážit spory, jejichž řešení převedou na soudy. Po zvážení všech okolností případu pokládal městský soud za přiměřené, aby žalobce i ve své napjaté finanční situaci uhradil alespoň nepatrnou část soudního poplatku ve výši 10 % jeho výměry, tj. částku 300 Kč. Ve zbytku jej od placení soudních poplatků osvobodil.

II. Obsah kasační stížnosti žalobce

[8] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností z důvodů podřazených pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatel namítá nesprávné právní posouzení své situace. Městský soud nevycházel z jeho aktuálních majetkových poměrů, ale z příčin jeho tíživé finanční situace v minulosti. Dále uvádí, že jej městský soud *de facto* nutí vypovědět smlouvu s operátorem a zrušit platbu za členské příspěvky, aniž by zkoumal, zda slouží k odstraňování informačních bariér a jeho výkonu práva na informace. Dále namítá, že městský soud nesprávně tvrdí, že může zvýšit svůj příjem prodejem nebo pronájmem zděděných nemovitostí, ty však slouží k rodinnému bydlení a rekreaci, nikoliv k obchodování. Zpeněžení nemovitostí, práv a povinností v bytovém družstvu či vypovězení smlouvy s operátorem považuje za nepřiměřené.

[10] Dále argumentuje tím, že procesní obrana proti pořádkovým opatřením nemůže být důvodem k odepření plného osvobození od soudního poplatku.

[11] Namítá nesprávné právní posouzení a nepřezkoumatelnost závěru městského soudu, že stěžovatel pečlivě nezvažoval situaci před podáním návrhu. Tento závěr není podložen spisovým materiálem městského soudu.

pokračování

[12] Stěžovatel také namítá, že závěr městského soudu ohledně povahy dluhů, které byly údajně způsobeny hrubě urážlivým podáním a hrubými urážkami soudních osob, je nepřezkoumatelný, jelikož spisový materiál městského soudu neobsahuje pokutovaný akt a městský soud mohl za příčinu pokut považovat i překročení pravomoci.

[13] S ohledem na shora uvedené stěžovatel navrhuje zrušení napadeného výroku I. usnesení a vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Stěžovatele v nynějším řízení o kasační stížnosti netíží poplatková povinnost, ani povinnost být zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje výhradně proti procesnímu postupu městského soudu, NSS též nevyžadoval vyjádření žalované.

[16] Kasační stížnost není důvodná.

[17] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod nepřezkoumatelnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se NSS nejprve tímto důvodem a pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod (např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS).

[18] Stěžovatel spatřuje nepřezkoumatelnost napadeného usnesení v tom, že městský soud tvrdí, že pořádkové pokuty byly uděleny za hrubě urážlivé chování. Jelikož však spisový materiál neobsahuje důkazy o tomto chování, soud neměl dostatečné podklady pro své rozhodnutí.

[19] Stěžovatel sám původ pořádkových pokut nijak nevysvětlil, městský soud ale v bodě 5 napadeného usnesení popisuje, jak ke zjištění došel. Usnesení krajského soudu, proti kterému chce stěžovatel brojit výše zmíněnou ústavní stížností, stanovilo pořádkovou pokutu právě za zmíněné hrubě urážlivé jednání (bod 5 rozhodnutí žalované). Stěžovatelův poukaz na nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. IV. ÚS 659/12, tedy není přílehlavý. V něm totiž Ústavní soud obecně zkritizoval postup obecných soudů, které při rozhodování o osvobození stěžovatele od soudních poplatků nevycházely z aktuálních majetkových poměrů stěžovatele, ale z příčin, pro které se dostal do tíživé finanční situace, a z hypotetické možnosti našetřit si na soudní poplatek za dobu od splatnosti žalované částky. V nynější věci však ony příčiny stěžovatelovy komplikované finanční situace těsně souvisely se samotnou věcí, v níž se stěžovatel domáhá ustanovení zástupce žalovanou. Ani podle názoru NSS nelze městskému soudu vytýkat, že zohlednil, že část stěžovatelových závazků vznikla v důsledku pořádkových pokut uložených soudy za jeho hrubě urážlivá podání. Tyto pokuty jsou nyní uloženy pravomocně (jakkoli stěžovatel usiluje o jejich

napadení ústavní stížností), takže městský soud může přihlédnout k tomu, že se stěžovatel dostal do své nynější tíživé situace i proto, že k soudům podával hrubě urážlivá podání.

[20] Nejvyššímu správnímu soudu je nadto z úřední činnosti známo, že kromě nyní projednávaných sporů vede stěžovatel i řadu dalších soudních sporů. NSS proto shodně se svým rozsudkem ze dne 26. 3. 2025, č. j. 10 As 36/2025-14, týkajícím se téhož stěžovatele, připomíná, že osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti.

[21] Druhá námitka nepřezkoumatelnosti směřuje proti závěru městského soudu, že stěžovatel disponuje dostatkem příjmů k úhradě 10 % soudního poplatku na základě platby členských příspěvků, telefonu a jeho spoluvlastnického práva k nemovitostem. Na základě výpisu z účtu vzal městský soud v úvahu pravidelné splátky pořádkových pokut, členské příspěvky, které stěžovatel hradí, telefon a pak také nájemní a vlastnická práva. Nejvyšší správní soud souhlasí, že vypovězení smlouvy s operátorem by mohlo vytvářet nežádoucí informační bariéry. Po stěžovateli nepochybně nelze vyžadovat ani to, aby kvůli úhradě soudního poplatku zpeněžil nemovitost sloužící k nezbytnému rodinnému bydlení či rekreaci. Z vlastnictví nemovitosti či více nemovitostí však lze dovodit, že stěžovatel má finanční prostředky na jejich udržování. Vlastnictví nemovitosti, stejně jako jiných hodnotných věcí, je jedním z hledisek, z nichž lze usuzovat na majetkové poměry, jakož i prostředky, jimiž účastník disponuje (usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, bod 24). Na posouzení je třeba se dívat komplexně. Celková částka soudního poplatku byla městským soudem snížena na 300 Kč, což se nedá považovat za nepřiměřenou částku. Rozhodnutí o neúplném osvobození městský soud nezaložil pouze na konstatování možnosti zpeněžení stěžovatelova majetku, nýbrž i na dalších skutečnostech, jako je povaha dalších stěžovatelových dluhů a výdajů, tedy že podstatnou část jeho dluhů tvoří pořádkové pokuty za hrubé urážení soudních osob a že tyto pokuty postupně splácí (bod 5 napadeného usnesení) a motivační funkce soudního poplatku (bod 7). NSS se zejména plně ztotožňuje s motivační funkcí soudního poplatku. Ta má vést stěžovatele k tomu, aby se sám alespoň z malé části podílel na nákladech soudního řízení, které vyvolává, a v důsledku toho i sám alespoň částečně zvažoval, zda jsou tyto spory smysluplné. Jde tak i o ochranu před zahlcováním soudního systému. Přestože městský soud explicitně nevysvětlil motivační funkci sníženého soudního poplatku, pokud jde o nynější věc, z napadeného usnesení je zřejmé, že považoval za přiměřené, aby stěžovatel uhradil soudní poplatek alespoň v minimální výši i s ohledem na velké množství soudních sporů, které u městského soudu vede (jak vyplývá z bodu 9 napadeného usnesení). I NSS si je vědom značného množství sporů, které stěžovatel u správních soudů vyvolal (bod [20]). Je zjevné, že stěžovatel svými řízeními zahlcuje soudní systém, aniž by byl ochoten se podílet na úhradě nákladu za ně, a proto je spravedlivé, aby alespoň z části nesl náklady řízení, která opakovaně vyvolává.

[22] Proti argumentu, že procesní obrana proti pořádkovým opatřením nemůže být důvodem k odepření plného osvobození od soudního poplatku, připomíná NSS svůj rozsudek ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, dle kterého platí, že i když je účastník „nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.“ Ani nemajetný účastník řízení nemusí být dle tohoto rozsudku pokaždé osvobozen od soudních poplatků, a to právě na základě

pokračování

povahy sporů, které stěžovatel u městského soudu vede. Přesto městský soud nepřistoupil k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, ale v převážné části jí vyhověl. Ani tato námitka tak není důvodná.

[23] Nepříléhavý je též odkaz stěžovatele na nález Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2000, sp. zn. IV. ÚS 100/99. Ústavní soud v něm vyslovil porušení ústavně zaručených práv stěžovatele v situaci, kdy soudkyně uložila pořádkovou pokutu za podání, které nesměřovalo do věci samé, ale bylo obsahově stížností na soudkyni směřovanou státní správě soudu. Stěžovatel se tímto odkazem zřejmě snaží prokázat, že jeho obrana proti pořádkové pokutě není zjevně bezdůvodná. To však městský soud netvrdil. Pokud by se totiž jednalo o zjevně bezdůvodné podání, vedlo by to k tomu, že by měl soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnout zcela.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Z výše uvedeného vyplývá, že napadené usnesení městského soudu není nezákonné z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto NSS kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[25] O náhradě nákladů řízení NSS nerozhodoval. Podle bodu 50 rozsudku rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30, č. 4554/2024 Sb. NSS, totiž platí, že „o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne krajský soud v rozhodnutí o žalobě, a to podle pravidel o náhradě nákladů řízení o žalobě samotné (§ 60 s. ř. s., tedy zásadně podle procesního úspěchu účastníků řízení o žalobě). Řízení o kasační stížnosti proti usnesení řešícímu otázku místní příslušnosti totiž je ‚vnořeno‘ do řízení o žalobě (analogicky viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb., body 26 a násl.).“

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 8. dubna 2025

Pavel Molek
předseda senátu